

ಅವರಿಯೆಯೇ ಆಯಿತು. ಎಸ್. ಪಿ. ವಾಕ್ವೇಕರ ಮುಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ.ಪೆಸರ ವಾಕ್ವೇಕರ ಆಗಿ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬೆರೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಈಗುರು ಮೆದೋದನೆಹಾಗೂ ಖ್ಯಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು - “ಅವರೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಅವರ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ-ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ವಿತ್ತದ ನೆನಪಿನ ಆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪಿನ ಆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಸ್. ಜೀರಿ, ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರ ಬಳಿ ಗಣಿತ ವಿಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಪದವಿ ಪದವಿ - ‘ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧ್ಯಾಪಕ. ಅವರ ಬಳಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ, ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯರ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವೆಂದು ಕೆಲಸ. ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರೊ.ಪೆಸರಗಳು (ಪ್ರೊ. ವಾಕ್ವೇಕರ ಮತ್ತು ಜೀರಿ) ಈಗಲೂ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬೋಧನೆಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಸುವರ್ಣವೇ ಬಿಟ್ಟು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ - ಇಂಥ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಹನೆಯರು (ಠಾಂಗ್ಲೆರ ಡಾ. ಡಿ. ಸಿ. ಪಾವಟಿ, ಅವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ) ಬಾಗಿ ಸರ ಅವರ ವಿಭಾಗದವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಸುಲಭ ಬೋಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಜೀವನದಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನೈವೃತ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ವಹನೆಯ ನೆನಪು ತುಂಬಾ ಗೌರವದಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಬಾವನೆಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿರು ಬಗೆಗಿನ ಅಮೂಲ್ಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳು.

ಡಾ. ಪ್ರೊ. ವಲ್ಲಭ ಮುಖರ್ಜಿ, ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿಹ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗಣಿತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಮಂಡನೆಯ ವಗಣಕೆ. ಈಕೆಯ ಅಕ್ಕಿ ಲಿಲಾಮತ್ತು ಬಾಗಿ ಸರ ಅವರ ಹಿರಿಯ ವಗ ಅಜಿತ ಸಹ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಇಂಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಸರ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಯ ಗಣಿತ ಕಲಿತವರು. ವಲ್ಲಭ ಅವರು ಕಾಲೇಜು ಸೇರುವ ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ತಯಾರು ವಲಕ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೀಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ವಲ್ಲಭ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿ ಇಂಟರ್ ವಿಡಿಯಟ್ (ಸೈನ್ಸ್) ಮುಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಗಣಿತವನ್ನು ಖೋಷೆ ಮೆವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿ. ಎ. ಮತ್ತು ಎಂ. ಎ. ಮುಗಿಸಿದರು. (ಆಗಲೂ ಈ ಕೊಡುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಕೆರೆಲುಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು) ಈಕೆ ಬಿ. ಎ. (ಗಣಿತ) ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು. “ಆಗಲೂ ಅದೇ ಆಸ್ಥೆಯ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ವಲ್ಲಭ. “ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ಮು ಆಗಿ ಖ್ಯಾತ ಮುಖರು. ರಹ ಜಾಗಿಯೇ ಇವರನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ಕಾಣುವ ಬೇಡಿಕೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಕ್ತ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿಹೊರಗಡೆಯೇ ಆಗಲಿ ನಮ್ಮ ಗಣಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಹೋದರತೆಯಿಂದ ಕೀಳಿ ಅಥವಾ ಗಣಿತ ಬಿಡುಗಡೆ ನಗಮು ಬಂದಿದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುವುದನ್ನು

ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಮೊದಮೊದಲು ಶುಷ್ಕವೆನಿಸಿದ್ದ ಗಣಿತದ ಮೆರುಳು ದನಗಳೆದಂತೆ ರವ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು.”

ಮುಂದೆ ಈ ವಕ್ರಲಾಪಾಟೀಲ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿದರು (ಆಗಿನೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗೌಡರಲ್ಲಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ತರಗತಿಗಳ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು) ಆಗ ಆ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಮ್ಯಾಥ್. ಗಣಿತದ ಎಷ್ಟೋಯಾ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರೊ ಪಡುವಷ್ಟು ಎಂಬುದು ಈ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮ್ಯಾಥ್‌ನಿಹೇಳುವ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ- “ಫೈ. ಬಾಗಿ ಆಗ ಮೂರು ಸಂಖ್ಯೆಗಳು (Prime numbers) ಸಾತಕೃಯತೆ ಅಥವಾ ಕಾಂತಿ (Continued fractions) ಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಿತು. ಸಮೀಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ (Theory of Equations) ನಿರ್ದೇಶಕಗಳು (Determinants) ಇವನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು.” ಅವರು ಭೂಮಿಶಾಸ್ತ್ರ (Geometry) ಕಲಿತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ‘ಸರ್ವಗಣಿತವರು’ ಆಗಿದ್ದ ಬಾಗಿ ಸತ ಅವರು ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಮ್ಯಾಥ್‌ನಿ ಇದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೋ ದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ- ‘ಒಬ್ಬಳೇ ಮ್ಯಾಥ್‌ನಿಯವರೂ ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರು ಚಾಳೀ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದರು. ನನ್ನ ಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ರುವಾಗ ಅವರ ಚಾಳಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ಈಗಿನ ಅಕ್ಕಿ ಲೀಲಾ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಇದ್ದಾರೆ. ತೆರಿಗೆ ಇಷ್ಟೋಯಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಮಾನದ ವಶಾತ್ತಿದ್ದ ಬಾಗಿರು ಮು ಈ ಪ್ರತಿಭಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಲು ಏನೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೀಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆಗಾಗ ವಕ್ರಲಾಪಾಟೀಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ “ನಿನಗಿಂತಲೂ ಲೀಲಾ ಬದ್ಧವತಿ ಗಣಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದ್ಧವತಿ” ಎಂದು. ತನ್ನ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇಡೀ ಮುಯಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಹೆಸರು ವಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧ್ಯಾಪಕೋಪಾಧ್ಯಾಯ ತನ್ನ ಅಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಇಂಥ ವಶಾಟನ್ನು ಕೇಳಿದ ದುರಿಗೆ ತಾನೆಹೆಮ್ಮೆ ರುವಾಗಲಿಲ್ಲ ?

ಈ ವಕ್ರಲಾಪಾಟೀಲ ಮುಂದೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್. ಡಿ ಮಾಡಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ತಕ್ಷಣ ನೀವು ಕೇಳಿದರು. ತನಗೆ ಕಲಿಯಿದ ಗುರು ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಂತೋಷವು ಅವರೊಂದಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. (ಫೈ. ವಿ. ಎನ್. ದೀರಿ ಅವರು- ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಠ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಿಳಿದು- ಎಂದು ಫೈ. ವಾಕ್ಲೆ ಈ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ)

ಬಟ್ಟಿ ಎಂಟಿ ವರುಷ ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯಣಿ, ಅವರ ವ ಗಳು ಸು,ದಕ್ಷ ಸಹ ಪಾಯಿ ವೆ, ಅವರ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದೋಗಿಯ ವೆ ಕೆಳದ ಡಾ. ವಲ್ಲಲಾ ನೆತರ ಡೆ ಲಿಯ 'ಸ್ಯೂಠ್ ಆಪ್ ಎಕೆ ನಾವಿಕ್ಸ್' ನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯ ಹುದ್ದೆ ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಮುಂದೆ ಬಂಗಾಳಿ ಮೂರು ಡಾ. ಮುಖ್ಯ ಎನ್ನುವವನ್ನು ವದವಿದು ವೆ ಡಾ. ವಲ್ಲಲಾ ಮುಖ್ಯ ಡಾ. ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯೂ ಆಗಿ ನಿವೃತ್ತ ದಿಗರು ವೆ ಆಕೆ ಈಗ ಕೊಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಿ. ಇಂಥ ಫೈ. (ಡಾ) ವಲ್ಲಲಾ ಮುಖ್ಯ ಈಗಲೂ ದಿವಂಗಿತ ಬಾಗಿ ಸುತ ಅನ್ನು ನಿನಿಷಿಕೊಂಡಾಗಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕೆಣ್ಣಿ ಗಳು ಬಿದ್ದಿರು ವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನು ತರಿ. 'ಆ ಎಂಟಿ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ರೂ ತ ದನಡರತು ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರು ನೆಗಿಟ್ಟು ಪ್ರೋಫೆಸರ್, ಸಹಾಯಿಗಳಾಗಿ, ಅವರು ತೋರಿದ ಆತ್ಮೀಯ ತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಅವರೇ ಚಿರಂಜಿವಿ ಎಂದು ವಂದಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ತೀರೇ ಅನೇಕ ರೆ ಅವರ ಫೈ. ಪ್ರೋಫೆಸರ್, ಅವರ ಮ್ಯಾಥ್ ಪ್ರೀವ, ಗಣಿತ ಮುಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠೆ, ಉತ್ಸಾಹ, ನಿಶ್ಚಯ ವಿಯೂ ಗೋಚರ ವಾಗಿರ ಬೇಕು' ಎನ್ನು ತು ರಮು.

ಹೌದು, ಗೋಚರ ವಾಗಿದೆ' ಎನ್ನು ತು ದಕ್ಕೆ ಈಗಾಗಲೇ ನಾತು ಓದಿರು ವ ಫೈ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮ ಷು, ಪ್ರೊ. ವಾಕ್ಟೀ ಕೆರ ಮು ತಾದವ ರ, ಬಾವನೆಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಫೈ. ಜಿನಿ ಪು ವಿತ ರಂಗ ತಿಗಳಿಗೆ ದೋಷಲ ಪ್ರತಿವಾಪಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಳೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪಾ ಗಿ ಇರಿ ಲ್ಲಿ (ಪ್ರೆಸಿ ಡೆನಿ ವಹವಾಜಾ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಹಳೆ ದಿಂಗಳಿರಿನ ಸಿಂಟ್ರಲ್ ಫೈ. ಜಿನಿ ಬಗೆಗೂ ಈ ವತು ನಿಜ) ಇಂಥ ಸುಯ, ಬುಡಲ್ಲಿ ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರು ಥವರು ಆಚರ ಷು ದ ಆಪರಿಯೆ ಯಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ವರು ಮ್ಯಾಥ್ ಗಳಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಕಾರ ತು ಯ ದೊಡ್ಡರು. ಆ ದಿನಗಳನ್ನೇ ನಿನಿದ ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮ ಷು ಹೇಳು ತು ರಿ- " ನನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಮ್ಯಾಥ್ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರಿಂದಾದ ಉಪಕಾರ ವನ್ನು, ಅವರು ತೋರಿದ ಶಿಷ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ವನ್ನು ಜೀವನದ್ದು ಕೊನೆಯಿರು ತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಎಂ. ಎಸ್ ಸಿ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರು ಡಾ. ಬಿಬ್ಬಿರು ನಿಷ್ಠಾ ವರೇ ಕ್ಷ ಕೆರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಿ ಉಳಿದ ವರು ಕಾಟಕಿ ನ್ನು ವರೇ ವರುಷಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಫೈ. ಸಿ ಕೈ ತೋರು ಕೊಟ್ಟು ವವಯ್ದರು. ಮರು ಗಳು ಗಣಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಎಂ. ಎಸ್ ಸಿ ಓದು ತು ದ ಮ್ಪು ಕಷ್ಟಕು ವೆಂದು ಬರು ಪಸು ವ ದಿನಗಳಿರು. ಆಗ ನನಗೆ ಅವಶ್ಯ ವೆನಿಸಿದ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮ್ಪು ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಮ್ಪು ಮ್ಯಾಲಯ ದ ವಾಚನಾ ರು ಕ್ಕೆ ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಸ್ವಯಂ ದ ನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತು ಗಳು ಸಹಾಯಿ ದಿದ್ದರಿ ಎಂ. ಎಸ್ ಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವೆನಿಸಿದ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗು ತು ದ ಕೆ ನೆನು ವ ತಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ. . . ."

ಹಲವರು ಇವರ ಈ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ೧-೩-೧೯೫೫ ರಿಂದ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ (೨೯. ೨. ೧೯೬೦) ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾ ಮೂಲರು ಸಿಸಿಟಿ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರು.

ತಮ್ಮ ನಿವೃತ್ತಿ ಜೀವನದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಠ ಕೇಳುವ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದಿನವೂ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಬಿಡುವು ದಿನದ ಹೊತ್ತು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಬಿಡುವಿನ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವರು ಪಾಠದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ವರ್ಗಗಳು ಅವರ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರದ ಕೆ. ಇ. ಬಿಡುಗಡೆ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ವೇಳೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ದುರದರೂ ಬರಬಾರದು. ಅವರು ದುರದರೂ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ. ದುರದರೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನವಗೆ ಅವರ ಪಾಠಗಳು ಒಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನವಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಅವರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರೇ ಆದ ಛಾತ್ರರು. ಮಕ್ಕಳ ಕೆಲಸವು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗಾಗಿ ನವಗೆ ಬಾಗಿ ಅಜ್ಜಾ"- ಎಂದು ಡಾ. ಮಹಾಶಿರಲಗಾರಿ ತುಂಬ ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಹ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವಲ್ಲಭ ಮುಖರ್ಜಿ (ಆಗ ಡಾ. ವಲ್ಲಭ ಪಾಟೀಲ) ಯವರೂ ಸಹ ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು, ಅವರ ಬಿಡುವಿನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 'ನಿವೃತ್ತರಾದ ವೆಲೂ ಫೈ. ಬಾಗಿರು ವರ ಗಣಿತ ಮೈರು ದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಮೊದಲಿನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಮನಗಾಣಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಮನೆ ಬಾಗಿರು ನವಗೆ ದುರದರೂ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ'- ಎಂದು ಅವರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರು ಅಧ್ಯಾಪನ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿವಾಡಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಸಂಗ ಪ್ರಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನು, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕೆಲಸ, ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ, ತಾಳ್ಮೆ, ಶಿಸ್ತು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸುಚಿತ್ತ, ಮೊದಲಾದವು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಗುಣಗಳಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ದಕ್ಕಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತು; ಅದೇನೂ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಸರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕ್ರಮಗಳ ಲೇಖಕ ಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೇನೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡುಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನ, ಅಧ್ಯಾಪಕನಿಗೆ ಅವರ ಮನೋಧರ್ಮವಾಗಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ಜನ ಗಣಿತಜ್ಞರನ್ನೂ

ಇವರೇ ಸ್ಕೂರ್ತಿ ನಡೆದ್ದು ಇದೇ ಅಂಶ -ಗಣಿತ ಸುವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತಾಳ್ಮೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಸರು ಭೂಮಿಗಳ ಮ್ಯಾಥ್ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯತಮ, ಉಪಯುಕ್ತತಮ ಆದ್ದು.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರು ರಚಿಸಿದ್ದು ಕೀವಲ ಐದು ತು ಸ್ತಂಭಗಳು. ಅತು ಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊನೆಯ ದೊಡ್ಡದು ವಾಕ್ಯ (೧೯೭೦) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಅವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ತು ಸ್ತಂಭಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ವಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಆಗ ಇಂದಿಲ್ಲ ಸೇರಿ ಮುಯಿ ಎಂಬ ಒಂದೇ ರಾಜ್ಯ ವಾಗಿತ್ತು) ಗಣಿತ ಮ್ಯಾಥ್ ಗಳಿಗೆ ದೈವ ಸಹವಾಗಿತ್ತು. ದೀಪ ದಹನಗೂ ಹೆಸರು ಗುಣಿತ ಗಣಿತಜ್ಞರು ಈ ತು ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮಾಡಿದ ಪತ್ರಿಕೆ (Journal) ಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು.

ಗಣಿತದೊಂದು ಮೈರು ದಲೆ ಹೆಸರು. ಅದರಲ್ಲಿನ ಅಂಕ ಗಣಿತ, ಬೀಜಗಣಿತ, ಭೂಮಿ ತ್ರಿಕೋನ ಖತಿ (ಟ್ರಿಗ್ನಾಮೆಟ್ರಿ) ಇವೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಖೆಗಳೆಂದೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿರುವುದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಆದರೆ- ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಂಕ ಗಣಿತ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಣಿತ ಆರಂಭವಾಗಿ ಅಂಕ ಗಣಿತದ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಣಿತ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ತ್ರಿಕೋನ ಖತಿ (ಜ್ಯಾಮಿತಿ) ಆರಂಭವಾಗಿ ಬೀಜಗಣಿತದ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿ ತ್ರಿಕೋನ ಖತಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಕೋನ ಖತಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಕೀವಲ ಕೋನಗಳ ಆಳತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳೆಂದೇ ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಹಜ ತೋರು ಕೊಂಡು ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಅದು ಅವನನ್ನು ಸೆಳೆದು ಕೊಂಡು ಹೆಸರು ದೊಡ್ಡ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರು ಅನುಪಮ ಗಣಿತದ ಚಿಂತನೆ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಕಿರಿಯ ಸೊಸೆ ನಂದಿನಿ ಹೇಳುವಂತೆ - ಅವರು ಸತತ ಗಣಿತ ಸುವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರ ಮೂಲವಾಗಿ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದು ಸುಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಮಲಗಿದ್ದ ವಕುಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ 'I solve problems in sleep and I have reached the Everest of Mathematics' ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ ಇದು ನಡೆದಿದ್ದು ೧೯೬೦ ರಲ್ಲಿ. ಇವರ ಇಂಥ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಗಳೇ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು.

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿರು ವರು ತು ಸ್ತಂಭಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೂರನೇ ಹೆಸರು ಗುವ ಮುನ್ನ ಅತು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಮ್ಯಾಥ್ ಗಳಿಗೆ ಗಣಿತ ಕಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತೊಂದರೆಗಳು ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಕೊಡಬೇಕು. ಡಾ. ವಲ್ಲಭ ಮುಖರ್ಜಿ ಅವರು ಆ ದಿನಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟು ಗಿಮರಿಂದಾರೆ.

“ . . . ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರ್ತಿಯ ರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಉಚ್ಚ ಮ್ಯಾಲರು ದ ಗಣಿತದಲ್ಲಿರುವ ಫು ಸ್ತಕಗಳ ಅತಿ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲ್ಲೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಫು ಸ್ತಕಗಳ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಮರುಗಳನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಂತಹ ಫು ಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಹಂ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ದು ಸುವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ನಡವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದು ಈ ಫು ಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಈ ಫು ಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಾಪನ ಸೃಷ್ಟಿ ಒದಗಿಸಿತ್ತು, ಈ ರಚನೆಗಳು ಅವರ ಅಧ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಸುಲಭವನ್ನಾಗಿ, ಸಹಜವನ್ನಾಗಿ ವಶಪಡಿಸಿ ಸಹಾಯಕಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮ್ಯಾಥ್‌ಗಳಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬ ಉಪಕರವಾಗಿದೆ.”

ಹೀಗೆ ಫು. ಬಾಗಿಯವರು ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲು ಗಣಿತ ವಾಚ್ಯವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಾರ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬ ಬರಡಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಬಾಗಿಯವರು ಮ್ಯಾಥ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮೇಲೆ ಗಣಿತಜ್ಞರ ಬರೆದ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಮರಣಮುಕ್ತ ಫು ಸ್ತಕಗಳನ್ನೇ ಮ್ಯಾಥ್‌ಗಳಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಬಾಗಿಯವರ ಗಣಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚು ದುಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಹಳೆಯವಾಗಿನೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಮ್ಯಾಥ್‌ಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಮರವಾದ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಫು ಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಿ ಗಣಿತಾಸಕ್ತರು ಹೆಚ್ಚು ಖುಷಿಯಿಂದ ದಿನಗಳಿರು.

ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಫು. ಬಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಮ್ಯಾಥ್‌ಗಳ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ಗಣಿತಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ಚಿಂತಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದರು. ತುಂಬ ಎಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಫು ಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಫು ಮುಖಗಣಿತ ಕೃತಿಗಾರರಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿನಿಸಿದರು.

ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಐದು. ಅವು ಹೀಗಿವೆ -

- ೧. **Plane Trigonometry**
(ಸರಳ ತ್ರಿಕೋನ ವಿಧಿ) ೧೯೩೧
- ೨. **Analytical geometry of conic sections**
(ಶ್ರೇಣಿ ಮತ್ತು ಛೇದಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ) ೧೯೩೬
- ೩. **A First Course in Algebraic Geometry**
(ಬೀಜಗಣಿತದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ) ೧೯೪೧
- ೪. **Higher Algebra and Trigonometry**

ಈ ಫಲಸೂತ್ರಗಳು ಷಷ್ಠ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವೆಂದರೆ, ಇವರ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕ ಮುಯಿಯಿರುವಿ. ಜಿ. ಟಿ. ಅರ್ಡ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸೇರಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಬಾಗಿ ಅವರ ಮನವರಿಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ.

ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಬಾಗಿ ಅವರು ಬರೆದ 'ನಾಲ್ಕು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಸೇರಿದ ಈ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಗಣಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ (ಸಿಲಬಸ್)ಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಚಿತವಾದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಚ್ಚ ಸ್ತರದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇಂದಿನ ಗಣಿತ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಕೂಡ ಈ ಫಲಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದು ಹೋದಾಗಿದೆ' - ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್. ಅಮಲ ಅವರು.

ಈ ಫಲಸೂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಯೋಣ.

೧. Plane Trigonometry - 1931

ಈ ಫಲಸೂತ್ರಗಳ ಮೊದಲ ಪುಟಗಳೊಡನೆ ೧೯೩೧ ರಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭುಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮೂಲಕ ಗಣಿತ ಶಾಖೆಗೆ ಟ್ರಿಗ್ನಾಮೆಟ್ರಿ ಅಥವಾ 'ತ್ರಿಕೋನಮಿತಿಶಾಸ್ತ್ರ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಖೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಯಕೋನ ತ್ರಿಕೋನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ತ್ರಿಕೋನ ನಕ್ಷೆಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಉಪಗ್ರಹಗಳ, ಮಿಷನ್‌ಗಳ, ರಾಕೆಟ್‌ಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಯಂತ್ರಗಳ ರಚನೆಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪಯೋಗವು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಬಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಣಿತದ ಈ ಶಾಖೆಯನ್ನು. ಅವರು ಈ ಕೃತಿ ಬರೆದ ತರುವಾಯ ಮರು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಮುಯಿಯಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೊದಲನೆಯ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಇದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ.

'ಈ ಫಲಸೂತ್ರಗಳ ಹಳೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ. ಮತ್ತು ಹಲವು ಬಾರಿ ಮರು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡರು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅದನ್ನು ವಿರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಫಲಸೂತ್ರ ತ್ರಿಕೋನಮಿತಿ

“ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರ ಶಿ ಯ ಮೆ ಥೀದಗಲ ಜೊಷಣ ದೂವಿತಿ’ ವತ್ತಿಯ ಅಮ ಷ್ಯ ಕೃತಿ ಉಲಿಲ್ಲ ಲೇಖಕ ರ ತು ಸ್ತಕಗಲ ಜಾಡನ್ನ ಹಿಡಿಯ ದಿ ತವುದೇ ಆದ ಷಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಯ ರ ಚಿದ ತು ಸ್ತಕ ಮಿ . ಇಂಗ್ಲ ಯದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಪ್ರಕ ಟವಾಗುತ್ತಿರ ವ ನಿಯ ತಕಾಲಿಕ **Mathematical Gazette, London** ದಲ್ಲಿ ಈ ತು ಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲ ಳ ವೆ ಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯ ಕ್ತ ಪಡೆದಲೇಖನ ಪ್ರಕ ಟವಾಗಿದೆ . ಸ್ವಾ ತತ್ಯತು ವಾದ ದನಗಲಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಗೌರ ವಪಡೆದ ಬಾರ ತಿರು ಗಣಿತಜ್ಞರು ಅತ್ಯ ಯ ಮಿ ಳ ಪಿದೇ ಹೇಳ ಷುದ . ಬೀ ಜಗಣೀರು ದೂವಿತಿಯ ನ್ನ ಆಬ್ಯಾಸ ವ ಪೂ ವಗ ಲಯಕೇಷನ ವ ಪೂ ವ ಷ್ಣ ಗಲ ಉಪುರೀಗ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದದ್ದ . ವ ತ್ತು ಸುಲಬಸ್ವದ್ಯ ವದದ್ದ . ಆದರೆ ಈ ಷ್ಣ ಗಲ ಲಯಕೇಷನ ವ ಪೂ ದಿ ‘W’ ಕೇಷನ ವ ಪೂ ತಿದ್ದಗ ದೂವಿತಿಯ ಬೀ ಜಗಣೀರು ವ್ಲೊಷಣ ಕಿಲತು ಹೇಷ ಸ ವ ಸ್ಯಗಲನ್ನಹಂ ಷ್ಣ ಹ ಪೂ ತ್ತದಿ ಈ ಸ ವ ಸ್ಯಗಲಿಗೆ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರು ವರ ಅತ್ಯ ಯ ಚಿವ ತ್ತರಿಕ ಪೂ ರಾರ ವನ್ನ ಕ ಯ ಹಿಡಿದ್ದಾರೆ . ನಿರ್ದಾರಕ (determinant) ಗಲ ಜೊಷ ಉಪುರೀಗದಿಂದ ಸುಷ್ಣಗಲನ್ನ ನಿರಾಯ ಪೂ ವಗಿನಿನ ಚಿಲು ಯೇಗ್ಯ ವಾಗುವ ಯೆ ವ ವದ್ದಾರೆ . ಇವೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಗ ವ ನಿದರೆ ಇಂತಹ ಒಂದು ಬಳಿಯ ತು ಸ್ತಕ ಆಗಿನ ಹಲ ದಲ್ಲೇ ವರ ಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ ಯದ್ದ , ಈಗ ವಿದ್ಯಾ ಥೇ ಗಲ ಉಪುರೀಗಕ್ಕೆ ಲಬ್ಯ ವಾಗದಿರು ತು ದ ಷೂದ ನೆಯ .”

ಈ ತು ಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಗಲಳವನ **Current Science** ಪತ್ರಿಕೆಯ ವ ಪೂ ವಿಮುಶೇರು ಒಂದು ಪೂ ದ ಹೀಗಿದೆ -

“This book primarily intended for degree examinations of the University of Bombay is by no means a stale imitation of standard text-books. It presents many interesting new example on the subject and new methods of work on several topics. The book bears ample testimony to the teaching ability and experience of the author and is in the reviewer’s opinion, perhaps the best book of the Degree Standard that has come out in recent years.”

ಲಯನಿನ ‘The Mathematical Gazette’ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ ಟವಾದ ವಿಮುಶೇರು ಒಂದು ಬಗ್ಗೆ -

“Very free use of determinants is made and early in the book the third invariant $\Delta / \sin^2 W$ is proved to exist. This rather troublesome piece of work having been done, good use is made of the result later on. . . The book makes a very

interesting addition to the mathematical library. The teacher will find it stimulating. . .”

ಈ ಮುಖ್ಯಭಾಗಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅನೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗಣಿತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೊಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಕೃತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿವೆ.

ಪೊದಲ ಮುಯಿ ಷ್ಟಿ ಮ್ಯಾಲರುದಲ್ಲಿ ಪದವಿತರಗತಿ ಪಠ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕೃತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಷ್ಟಿ ಮ್ಯಾಲರು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಗಾಂಧಿ ಪಿಲ್ (೧೯೪೯) ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಗಣಿತ ಪ್ರದಾನ ಪದವಿತರಗತಿ ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಮುಯಿ ವರಿಯಿತು.

೩. A First Course in Algebraic Geometry - 1941

ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ಯ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದ್ದ ಈ ಕೃತಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕಂಡು.

೪. Higher Algebra and Trigonometry - 1927

ಇದು ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪದವಿತರಗತಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ರಚಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೊ. ಗುಡ್ವಿಕ್ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ರಚಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೊ. ಗುಡ್ವಿಕ್ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣ ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಗಣಿತ ಪ್ರಧಾನರು) ಅವರು “ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೆಸರು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟು, ಮೆಗ್ನಿಟಿವ್ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಜಿ. ಎಸ್. ಮಹಾರಾಜನಿಯವರು - “ಈ ಷ್ಟಿ ಮ್ಯಾಲರು ಪದವಿತರಗತಿ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ರಚಿಸಿದ ಇಂಥ ದಿಶೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗಣಿತ ಶೋಧನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

‘ಈ ಎರಡೂ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಸಹ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರ ಸ್ವಂತವಾದ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿಯೇ ಇವೆ’ ಎಂದು ಡಾ. ಆಮಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸುಯವಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಅನುಕೂಲ ದಾರಿ ವಾಡದ್ದರಿಂದ ಪ್ರೊ. “ಮ್ಯಾಥಿಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸುಯವಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆತ ಅನಂತರ

ತು ಯ ದೀಸು ಗೊಡಿದ್ದು ರ . ತ ವ್ಮ Higher Algebra ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸ ಯು ವಾ ಪಯ್ಯ ಯಿ ಮ ರು ಆವೃತ್ತಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಷಿಕಾರ ಷ್ಣು ಈ ಕಾರ ಣ್ಣಾಗಿ ಯೇ ಅವ ರು ಕೈಬಿಟ್ಟ ರು'- ಎಂದು ಅವ ರು ಫು ತ್ರಿಸು ದಾ ಜೈ ನ ಅಭಿ ಪ್ರಾ ರು ಪ ಡ ತ್ತ ರಿ .

೫. ಅಂಕ ಗಣಿತ ವ ಷು ತ ಫಠ ಗಳ - 1970

ಇದು ಫ್ರೆ . ಬಾಗಿ ಅವ ರು ತ ವ್ಮ ಇಳಿಯ ಸಿನಲ್ಲಿ ರ ಚಿದ ಫು ಸ್ತಕ. ತ ವ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ - ಪೋಷ ವಾಗಿ, ಅಜಿತ ಬಾಗಿರು ಮೊದಲ ವ ಗ ಜಾರು ದತ್ತ ನೆ ಗ ಣಿತ ಕ ಲಿಸೊಡು ವಾಗ ಅವ ರೆ ಹೆ ಷೆದ ಅಂಕ ಗಣಿತ ವ ಷು ಸ ವ ಸೈಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘ ಷಿಕಾರ ವ ಡಿ ಅಫು ಗಳನ್ನು ಕು ಯ ಕ ನ್ನ ಡದಲ್ಲ ಈ ಫು ಸ್ತಕ ರ ಚಿದರು . ಹೆ ಬ್ಬೊಕ ಡೆ ತ ವ್ಮ ಎಪ್ಪತ್ತಿ ನೇ ವರು ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ಸ ರ ರ ಚಿದ ಈ ಕೃತಿ ಕೆಲ ಫು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಜ್ಞಾ ತ ವಾಗಿ ದ ಷು ತಿನ್ನು ತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅನಂತ ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಷ್ಟಿ ಷ್ಯಾಲರು ದ ಪ್ರ ಸಾರಾಂಗ ದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು . 'ಇದಕ್ಕೆ ಆಗ ಪ್ರ ಸಾರಾಂಗ ದ ನಿರ್ದೇಶ ಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಎಸ್ . ಎಂ. ವ್ಯಷ ದೀಯ್ ಸ್ಥಾ ಖರು ವರ್ಷ ಮು ಖ್ಯ ಕಾರಣ' ಎಂದು ಫ್ರೆ ಆಶೆ ಷಕ ಬಾಗಿ ಸ್ತ ರು ತ್ತ ರಿ .

'ಅವ ರು ದೀಡದ ನಾಶೈ ಲಿಯು ಷ್ವೇ ಜಿಷ್ಯ ಟವಾಗಿವೆ ಅವ ರು ವಿಫು ಗ ಣಿತ ಶಾಖೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ರ ಚಿದ ಗ್ರಂಥ ಗಳ . ನ ನ್ನ ವ ಟೈಗೆ ಹೇಳು ಫು ದಾದರಿ ಅವ ರು ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರ ತಿಯೊಂದು ಪ ರ್ಯೇದದ ಕೆನೆಗೆ ಅಬ್ಬಾ ಸಕ್ತಿಯ ಕಿಷ್ಟು ಅನೇಕ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸು ಫು ದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಸಲ ಗಣಿತ ಷ ರು ದ ಆ ರ ಬಗೆಗೆ ನ ನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಷ್ಟಿ ರಿಸೊಂಡಿದ್ದೇನೆ'- ಎನ್ನು ತ್ತ ರಿ ಫ್ರೆ . ಬಾಗಿಯ ಮ ಮ್ಯಾ ಫೀ ಡಾಗಿದ್ದ ಫ್ರೆ . ಎಚ್ . ಎಂ. ಫು ಜಾರ ಅವ ರು .

ಅವ ರು ಪ್ರ ತಿಯೊಂದು ಗ್ರಂಥ ವನ್ನೂ ಆಗಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಗಣಿತ ಮಿದ್ವಾ ಯ ರು ಸ ಠೇ ಷದ ನ ನಿಯ ತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ತ ವ್ಮ ಷಿಷಾತ್ಯಕ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಮು ಕ್ತಕ ಠ ದಿಂದ ಹೆ ಷೆಳಿದ್ದರು . ಸ ವ ಕಾಲೀನ ಗಣಿತ ಪ್ರಾ ದ್ಯಾಪಕರ , 'ಫ್ರೆ . ಬಾಗಿ ಅವ ರು ಗ್ರಂಥಗಳ ದೀರಿ ಗಣಿತ ಜ್ಞರ ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತ 'ಬಿನ್ನ' ಎಂದು ಅಭಿ ಪ್ರಾ ರು ಪ ಡ ತ್ತಿದ್ದರು . ಸರಣಿಕರಣ ಮ ತ್ತ ಸಾವ ಫೋಕಿಠಾ (Simplification & generalisation) ಅವ ರು ಕೃತಿಗಳ ವೈ ಷ್ವ ವಾಗಿತ್ತು .

ಅವ ರು ಕೆನೆರು ಫು ಸ್ತಕ 'ಅಂಕ ಗಣಿತ ವ ಷು ತ ಫಠ ಗಳ' ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಅವ ರೆ ಎಪ್ಪತ್ತಾರು ವರ್ಷ ವರು ಸ್ಸ . 'ಅದು ನನ್ನ ವಿ ದ ಳನ ಕಿರಿಯ ಷು' ಎಂದು ಅವ ರೆನ್ನು ತ್ತಿದ್ದರಿಡು ಅವ ರು ವ ಗಳ ಸು ದಾಹ ಳು ತ್ತ ರಿ .

ತೆವ್ವ ಛಿನ್ಲಿ ಅವರು ತೆವ್ವ ಜೀವನಾನಂತರ ಈ ಫು ಸ್ತಕಗಳ ಮರು ಮದ್ಯದಿಂದ ಬರುವ ಗೌರವವನ್ನು ತೆವ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸುಧಾರಣೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. 'ಆದರೆ ಅನಂತರ ಆ ಫು ಸ್ತಕಗಳು ಮರು ಮದ್ಯದೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾ ಅವರು ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಲು ನಾವೇನೇನು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಫು ಸ್ತಕಗಳು ಮರು ಮದ್ಯದೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಸಿಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ಅಣಕ ಬಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರೌ. ಬಾಗಿ ಅವರು ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ನಂತರ ಈಗ ಅದೇನು ಹು ಮುಖಿಸಿದೆ. ಈ ನಡವಳಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಬಾರತಿಯ ಸುಯ್ಯರೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೂ ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮೂರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- " ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರೌ. ಬಾಗಿಯ ಮರು ಕೃತಿಗಳು ನಿರರ್ಥಕವಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪಡ್ಯುಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಾಕು, ಈಗಲೂ ಅನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತುಯಲುಪುರುಕ್ತ" ಎಂದು. ಈ ಮತಗಳು ಈ ಸರಳಗಣಿ ಮೈಯನ ಕೃತಿಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಜೈನ ಸಮಾಜದ ಮಟ್ಟಗಾತ್ರ ಕಷ್ಟ ಪಕ್ಷ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾರತದ ಮಟ್ಟಗಾತ್ರದ ಪ್ರೌ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದೊಡನೆ ಮೈಯನ ಎನ್ನುವುದು.

೫. ಸಾಮಾಜಿಕ ದಾರ್ಶನಿಕ ಸೇವೆಗಳು

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸುತ್ತಲಿನ ಮುಖವು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇರುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಸುಲಭ. 'ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೊದಲೇನು ಸಮಾಜ ಮೊದಲೇನು' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ 'ಜೀವ ಮೊದಲೇನು-ಮರು ಮೊದಲೇನು?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೆ ತುಯಲಿ ಹಳಿರುವುದು ಹಳಗ ಅನಗತ್ಯವಾದುದು ಕೂಡ. ಇವೆರಡೂ ಒಂದನ್ನೊಬ್ಬಿ ಇನ್ನೊಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲದ ಸತ್ಯ. ಸಮಾಜದ ನಿರಂತರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕಿರುಕುಳ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಸಮಾಜದ ಖಡಗವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯು ಕರ್ತವ್ಯ ಇದು.

ಪ್ರೌ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿರುವುದು ಈ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಉಗರಿಗೆ ಏನು ಸಹಾಯ ಆಗುತ್ತೆಂಬುದೇ ಅದು ತೆವ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಾದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ಅದನ್ನು ಬದಿಗಿಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ತೆವ್ವ ಮನೆಯ ಕೈತಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹೆಣ್ಣು, ತರಹದವರನ್ನು ತೆವ್ವ ಮನೆಯ ಆಗತ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಗೆ ತಾವೇ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು 'ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಯನ ಸಲ ಆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ

ಮುನಿರು ವರಗೆ ಇವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಫೋಜಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವುದರ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಷ್ಟದ ಹಾಗೂ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯು ಒಂದು ವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರದೇಶ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇವರು ಬಳಿದು ಪಡೆದ ಪ್ರದೇಶದ ಮ್ಯಾರಿಂಗ್‌ಗಳ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದವರನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊನಿಸಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಅವರ ಅಂಕಪಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮ್ಯಾರಿಂಗ್ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಸಮರ್ಥರಾದವರ ಬಳಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಕೊಡಲು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರೇ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಇತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ತೋ. ಬಾಗಿ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬರು ಅದೇ ತನಿ ಮುಂದೆ ಹೋದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಲು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮಾಡುವಂತೆ ಆಕೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋದಳು. ಸಿದ್ಧಿಯ ಪಕ್ಕವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಟ್ಟರೆ ಉಪಕರವಾಗುವುದು ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಮುಂದೆ ಎರಡು ದಿನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಅಧ್ಯಾಪಕನಿಗೆ ಕರೆದೊಂಡು ಹೋದಳು. ಆ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯು ಮುನಿರು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ್ದು ತೋ. ಬಾಗಿ ಯವರು. ಆ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ನನ್ನ ಆ ವಳಿವರನ್ನು ನನ್ನ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಓದು ವಹವಾಸ ತುಯ್ಯ ಇದ್ದು ಆ ಹುಡುಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೊನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ ಆರೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊನ್ನಾಗಿ ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸಿದರು.

ಮುಂದೆ ಸ್ವಂತ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಆಕೆ ತನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಕ ಓದುಗಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಮುನಿ ಬಾಗಿಲು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಖಪುಸ್ತಕವೆಂದು ವಾರ್ಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವಾಗ, ಬರುವಾಗ ಬಿಡು ಪಡೆದಾಗ ಬೇಸರವಾದಾಗ ಬಾಗಿಲು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುನಿ ಹೋಗಿ ಹಲವು ಷರತ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆರಿಯೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಚರ್ಚೆ ಹಾಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಉಪಯೋಗವಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಆ ಹೆಣ್ಣು ವಳು ಬರುವಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಲೇಖಕಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿಯಾದಳು.

ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ರೂ ಆಲ್ಪ -ಕೆಳು ವರ್ಷ (ಕ್ರಿ ಶ . ೨೦೦೦) ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ೬೮ ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದೊಡನೆ ಸೇರಿ ತ್ರಿವಿಧ ಶಾಂತಾದೇವಿ ವರ್ಷವಾಡ .

ಪು. ಬಾಗಿ ಅವರ ಈ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡೇ ಶಾಂತಕ್ಕೆ ವರ್ಷವಾಡ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ
 “ ರು ವರಗೆ ಏನು ಸಹಾಯ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಅವರೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅದನ್ನು ನೀಡಲು ಅವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದರು .

ಪು. ಬಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ವಾಚಾಪುರಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಣ ಉಳಿಸಿ ಬಿಡುಹಾಕಿದ್ದು . ಅವರ ವೇತನವಲ್ಲದೆ ಫುಡುಕುಗಳಿಂದ, ಪರಿಚ್ಛಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅವರೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಬರುತ್ತಿತ್ತು . ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಬಳಿಕವಾದರೂ ಅವರು ಉಚಿತ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು ಪ್ರೈವೇಟ್ ಟ್ಯೂಷನ್ ವಾಚಾಪುರಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು . ಆದರೆ ಅಂಥ ಅಂಶ ಚಿಂತನೆ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ . ಬದಲಾಗಿ ಪು ಬಾಗಿ ಜಾತಿ ವರ್ಗಗಳ ಮ್ಯಾರಿಡ್ಜ್ ಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರು . ಅವರ ವರ್ಗ ಅಂತರ ಬಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿ-
 “ದಾನ ಚಿಂತನೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು . ಆದಾಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು . ಅವರು ತಿಳಿದಂತೆ ಅವರ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಏಳೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿದ್ದವು.” ೧೯೭೮-೭೯ ರಲ್ಲಿ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು .

ಪು. ಬಾಗಿರು ವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಘೋಷಿತ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ, ದಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ‘ಸನ್ಮತಿ ಜೈನ ಮ್ಯಾರಿಡ್ಜ್ ನಿಲಯ’ ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು . ಇದಕ್ಕೆ ಪು ವರ್ಷವಾಚಾಪುರಿ ವರಿ ಇವರು ದಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ‘ಸನ್ಮತಿಸೇವಾ ಸಮಾಜ’ವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು . ೧೯೨೦ ರ ವೇಳೆಗೆ ದಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಪತ್ರವಳಿ ಕುಟುಂಬದ ಮಹಾಗೌರವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಮು ಆಸ್ತಿ ಹೊಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಉಳಿದ ಜೈನರ ಸೇರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು . ಈ ಸಮಾಜವು , ಸನ್ಮತಿ ಮ್ಯಾರಿಡ್ಜ್ ನಿಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು . ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದು ಸಹ ತಮ್ಮ ಇಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಹತ್ತಿರ ವರು ಸಾಧಿಸಿದರು . ಮ್ಯಾರಿಡ್ಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ದಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದೂರದ ದೂರದ ಜೈನ ಮ್ಯಾರಿಡ್ಜ್ ಗಳಿಗೆ ಊಟ ವಸತಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಹಳವಾಗಿ ತುಂಬಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ . ಆರ್ಥಿಕ , ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಈ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಯ ವಾದಿಯ ಬಾವಿಸಿದ ಬಾಗಿ ಸುತ (ಈ ಹೆತ್ತಿಗೆ ಕಿರಿಯ ಹಿರಿಯ ಅಮರನ್ನು ಪ್ರತಿಗೌರವಗಳಿಂದ ‘ಬಾಗಿ ಅಜ್ಜಾ’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು) ದಾರವಾಡದ ಜೈನ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ಒಂದು ಗೂಢಿಸಿ, ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಲು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು . ಶ್ರೀ ಆರ್ .ಆರ್ . ಪತ್ರವಳಿ, ಎಂ.ಡಿ ಪತ್ರವಳಿಯವರು ಗುಳ ಹಾಗೂ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಮುಖ್ಯರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಿದ ದಾನ ನೀಡಿದರು . ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿರು ವರು ದೇವ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವರಿತು ಓಡಾಡಿದರು . ಇದನ್ನು ಕಣ್ಣರಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಶಾಂತಕ್ಕೆ ವರ್ಷವಾಡ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-

ಅದೇನು ಏನು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಹೇಳಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಡಾ. ಮಹಾಶೇಖರಲಗಾರೆ.

ಸುನೃತಿಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿನ ನಿವೃತ್ತಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿರುವರು ತಾವೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ದಾನ
ಕೊಟ್ಟರು. ಮುಯ್ಯನಲಾಖಾ ಚಹಾ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿ ಚಂದ್ರ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಗಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು
ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆದರು. ಅನಂತರ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಸಾಲ ಕೊಡುವಾಗ
ಲಾಖಾ ಚಂದ್ರ - "ನಿಮ್ಮ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸಾಲ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದ್ದೀರಿ?" ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿದವಾಗಿ ಕೇಳಿದರಂತೆ.
ತಕ್ಷಣ ಫೈ. ಬಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವವಾಗಿ 'ಆಗ ಅದನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವೆ' ಎಂದರಂತೆ. ತಂದೆ ತಪ್ಪಾಯಿ
ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಬಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ೧೯೬೪ ೬೫
ರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸುಣ್ಣ ಮೇಷ್ಚಿ ಮನೋಲಗಾರೆ ಟ್ಲಿ.

೧೯೭೫ ರಲ್ಲಿ ಫೈ. ಎ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ನ್ಯಾಯ ವರ್ಷ ಟಿ. ಕೆ. ತುಕಾರಾಜ ಅವರುಗಳು
ಈ ಮ್ಯಾಥೆಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಬಿಲ್ಡ್ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಣದ ಸುತ್ತರ ಸುಪುಷ್ಪವನ್ನು
ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಡಾ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ವರು ಬಾಗಿವು ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಯ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಂದೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಿಗಾಗಿ ಡಾ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
ತೀರಿಕೊಂಡರು. (೯-೧೦-೧೯೭೫).

ಈಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ವಿಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಣಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ, ಇಲ್ಲಿನ
ಮ್ಯಾಥೆಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಫೈ. ಬಾಗಿ ದಯತಿಗಳು ಚ್ಚರಣ ವಕುಳತಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಈ
ನಿಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ಮ್ಯಾಥೆಮಾಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಈಗ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ವಕುಳಿ ವೃತ್ತಿ ವಕುಳಿರು
ದೀಡಣೆಗಳ ಗ್ರಾಮದ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಆರ್. ಪಾಟೀಲ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಿನಬಿರುವಂತೆ - "ದೈನ
ದೀಡಣೆಗಳಿಗಿನ ಮ್ಯಾಥೆಮಾಟಿಕ್ಸ್ ವಕುಳಿ ಕರೆದ ಊಟ ಹಾಕುವ ಬಂದು ಅವರ ವಕುಳಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ವಕುಳಿಗೆ ಬಡಿಸುವಂತೆ ರುಚಿಯಾದ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು
ಬಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಚಹಾ ಆಸಕ್ತಿ. ಹಾಸ್ಯದಲ್ಲಿನ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಫೈ. ಬಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಅಜ್ಜಾ
ಎಂದು, ಅವರ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಯ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅಜ್ಜಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು."

ಫೈ. ಬಾಗಿರುವರು ಜನ್ಮದಿಂದ ಆಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುನೃತಿ ಮ್ಯಾಥೆಮಾಟಿಕ್ಸ್ ರು ಈ
ವಕುಳಿಗೆ ತೋಷ ಸ್ಥಾನಮಿತ್ತಿತ್ತು. ಡಾ. ಮಹಾಶೇಖರಲಗಾರೆ ಆ ಸುಯುವವನ್ನು ಹೀಗೆ
ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ-

" ಅಜ್ಜಾ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಮನೆಯವೆಲ್ಲ ಸುಯುವದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ನವಗೆಲ್ಲ ಅದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಷ ಅತಿಥಿ. ಸ್ವತಃ ಅಜ್ಜಾ ನವ ಸುಯುವ ಪ್ರೀತಿ

ಆಗ್ರಹ ಗಳಿದು ತಿಂಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳೆಯ ಲೇವು ನೀರು ಇತರ ಸುಯೋಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಥು ಆರು ಪೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು.”

ಈ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಡೆಗೂ ಕಷ್ಟಸಂಕಷ್ಟ ತಿರು ಕಡೆಗೂ ಈ ಅಜ್ಜನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯು. ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು -ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೇ? ಅಲ್ಲಿ ಊಟ ತಿಂಡಿ ಸುಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೇ? ಎಂದು. ಅವರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಾಗ ಬಾಗಿರು ಎಂದ ಮುಯುರು ಜೈನ ದೀರ್ಘೋಗನಲ್ಲಿ ತಾವಿದ್ದಾಗ ದಿನಗಳು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತವಗೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನನ್ನ ಮರಿಸಿ ತಾವೇನೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿರು ಎಂದ ಉಗಾರ ಶುಗಲ ವರ್ಷ ಕೆಲವು ಅನೇಕ ಶೇರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಥವಾ ಗಳಲ್ಲಿಕೆಲವನ್ನು ಈ ಮ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಯಮ ಕಟ್ಟಿ ವಸುಧಾದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಉಳಿದ ಶೇರುಗಳ ಡಿವಿಡೆಂಡ್‌ನೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೂ ಈ ನಿಯಮ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಗ್ಗೆ ಸಾಂಗಲಿಯ ತಮ್ಮ ವಕೀಲ ವಿಕ್ರಮ್. ಎ. ಚೌಗಲಿಯವರ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಒಂದು 'ಟ್ರಸ್ಟಿ ಡೆಡ್' ಮಾಡಿ ಅದರ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿರು ಎಂದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಜೈನ ದೀರ್ಘೋಗ ಕೇವಲ ಊಟ ವಸುಧು ಜಾಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ದರ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ತಾಣವಾಗಿತ್ತು.

ಸನ್ಮತಿ ಮ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ವಿಲೇವಾರಿಯನ್ನು ಅವರ ವಕೀಲ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೭೩ ರ ನಂತರ ಫಲವರ ಜ್ಞಾಪಕಶ್ಲೋಕ ಕುಗ್ಗಿತು. ನಿಶ್ಚಿತ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಇಂಥ ವಿಲೇವಾರಿಯನ್ನು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ವನಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧ್ಯಾಪಕ ಎ. ಎಸ್. ದರಣಯ್ಯನವರನ್ನು ನಿಯಮದ ಮೊದಲ ವಿಲೇವಾರಿಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಮಾಡಿದರು. ಇವರ ದರ್ವವೇವೆ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿರು ವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆನಂದ ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಚಿ. ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿರು ಮು ತಮ್ಮನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ದಾರ್ವಿಕ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ದಾರವಾಡು ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲಾಕುರಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಿರುವ ಬುದ್ಧಿ ಸುಯೋಗ್ಯವಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಕುರಿಹಿಡಿತಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಪಾಲ ಉಪಾಧ್ಯೆ ಆ ಬಸದಿಯ ಆವರಣವು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ. ಬಾಗಿರು ಎಂದ ದಾರವಾಡು ವಿರೋಧಿ ಖಡೀರವರಿಂದಾಗಿ ಸೀರಿ ಕೋಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಷ ದೊರೆಯುವುದು

ಹೆಣ್ಣರಾದರು. ಈ ಕಾನೂನು ಸುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಜ್ಞಾನ ತುಕಿಗಳೆ, ನ್ಯಾಯ ವರ್ಣಿ ಪಿ. ಎಚ್. ಗುಣಾಳ, ಎ. ಎನ್. ಚಿಪ್ಪೆಯವರ ಪುಸ್ತಕದೊಂದಿಗೆ ಪಡೆದರು. (ಮುಖ್ಯ ವಿ ರೋಧಿಸಿದವರ ಕೃತಿ ಕಾಳಪ್ಪ ರೋಧಿಸಿದವರೂ ಈ ಹೆಣ್ಣರಾದ ಮುಖ್ಯವರಿಸಿ ಯುಶ್ವಿಸಿಗೊಳಿಸಿದರು.)

ಕುಡುಪುಜ ಕೆಡುಪುಜರೊಡನೆ ಬಹು ಬಲಿ ಅಪರಾಧ ದೀಪುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ. ಆ ಟ್ರಸ್ಟಿ ಕುಡುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜರೊಡನೆ. ಆಗಾಗ ಅವರು ಕುಡುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಣ್ಣರಾದ ದಿನ ಇದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ತಿಗಿರು ಬೇಕೆಂದು ಸುಡುಕುಪುಜ ಕುಡುಪುಜ ಬಾಗಿರು ವರೆ. ಅದು ಸುಡುಪುಜ ವೀಚಿಯ ವರದ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ದುಪುಜ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಆಯಿಪುಪುಜ ತ. (ಈ ಅಪರಾಧ ಮುಡುಕು ಗ್ರಾ ಮೀಣ ಒಳಪುಡುಕು ದಲ್ಲಿ. ಇದರ ಸುಡುಪುಜ ಹತ್ತಿಪುಜ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಪು. ಇಂದೂ ಕುಡು ಈ ಗ್ರಾ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಡುಪುಜ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಇಲ್ಲ). “ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆಯ ಅಪುಜ ಅವರು ಹದ್ದು ದುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ ರೂಪಾಯಿ ಗಳನ್ನು ಆಗ ದಾನವಾಗಿ ಕುಡುಪುಜ ರು”- ಎಂದು ಅಣ್ಣರಾದ ಬಾಗಿ ನಿನ ಪುಡುಪುಜ ತುರಿ. ಆ ಚಿಣ್ಣರಾದರುಕ್ಕೆ ‘ಆರಿಣ್ಣರಾದವ’ ಎಂದು ಕುಡುಕುಪುಜ ತ.

ತವು ಕುಡುಕುಪುಜ ದಲ್ಲಿ ತವು ಇಡು ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ನು ಅವರು ಈ ಬಹು ಬಲಿ ಅಪರಾಧ ಕೆ ದಾನ ಪುಡುಕುಪುಜ. ಅದರೊಡನೆ ಅುಡುಕುಪುಜ ‘ಸುಡುಕುಪುಜ ದು ಪುಡುಕುಪುಜ ಪುಡುಕುಪುಜ ತ.

ಅುಡುಕುಪುಜ ದುಡುಕುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ ಕುಡುಕುಪುಜ ಅಬಿಪುಡುಕುಪುಜ ಪುಡುಕುಪುಜ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ನು ಬಿಡು ಬಿಡುಕುಡುಕುಪುಜ ಫುಡುಕುಪುಜ ವರ ಇಡುಕುಪುಜ. ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ವುಡುಕುಪುಜ ದುಡುಕುಪುಜ ಕುಡುಕುಪುಜ ಅವರ ಫುಡುಕುಪುಜ. ಎ. ಎನ್. ಉಪುಡುಕುಪುಜ ವರೊಡನೆ ಪುಡುಕುಪುಜ ವುಡುಕುಪುಜ ನ ಡುಡುಕುಪುಜ.

ಫುಡುಕುಪುಜ. ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಗಿರು ವರ ಚಿಂತನೆಗಳ ರು ವಾಗಲೂ ದುಡುಕುಪುಜ, ನುಡುಕುಪುಜ ದೀರು ಬುಡುಕುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ ಮುಡುಕುಪುಜ ವರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ವಿಷದ ಸುಡುಕುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ ಗಳುಡುಕುಪುಜ ಸುಡುಕುಪುಜ ಬುಡುಕುಪುಜ ವುಡುಕುಪುಜ. ಕಾರು ಫುಡುಕುಪುಜ ಗಳನ್ನು ಸುಡುಕುಪುಜ ಫುಡುಕುಪುಜ. ಎಂಬ ದುಡುಕುಪುಜ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಡುಕುಪುಜ ಕಾರಣ ಅವರು ಗುಡುಕುಪುಜ ಬುಡುಕುಪುಜ ವುಡುಕುಪುಜ ತುಡುಕುಪುಜ ತುಡುಕುಪುಜ ಇರ ಹುಡುಕುಪುಜ. ಅವರ ಗುಡುಕುಪುಜ ಕುಡುಕುಪುಜ ಪುಡುಕುಪುಜ ಗಳುಡುಕುಪುಜ ರ ಚಿಂತನೆಗಳ ರೂ ಅಪುಡುಕುಪುಜ ಒಂದೊಂದು ಸುಡುಕುಪುಜ ಗುಡುಕುಪುಜ ವುಡುಕುಪುಜ ಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುಪುಜ ಯುಡುಕುಪುಜ. ಅನೀಕುಡುಕುಪುಜ ಅುಡುಕುಪುಜ ಪುಡುಕುಪುಜ ವುಡುಕುಪುಜ ನುಡುಕುಪುಜ ತುಡುಕುಪುಜ ಆ ಫುಡುಕುಪುಜ ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಳುಡುಕುಪುಜ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಗುಡುಕುಪುಜ ಚಿಂತನೆ ಅದುಡುಕುಪುಜ ನುಡುಕುಪುಜ ಅವರು ವುಡುಕುಪುಜ ತುಡುಕುಪುಜ. ತವು ಡುಡುಕುಪುಜ ದುಡುಕುಪುಜ ಅದುಡುಕುಪುಜ ಜೀವನುಡುಕುಪುಜ, ದುಡುಕುಪುಜ ಅವರು ಈ ಗುಡುಕುಪುಜ ಶುಡುಕುಪುಜ ಗಾಗಿ ವುಡುಕುಪುಜ (ಈ

ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಶೋಧನೆ ಲೇಖನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಗಣಿತದ ಮೈತ್ರಿತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಪ್ರಾತಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಗವನ ಅತ್ತ ಹರಿಯಿತ್ತು. ಇದೇ ಸುಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು (ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ). ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ತಮ್ಮ ಐವತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೂ ಸುಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒಡನಾಟವನ್ನೇನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅನಂತರ ಪಾತ್ರ, ಹೂವು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿಹೋದರು.

ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರು ನಡೆದ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ವರ್ಧಮಾನು ತತ್ವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದರು.

೬. ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು

ಇವಿನ್ನು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಡಿಡುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ತೋರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಅವನ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು, ಜೀವನದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೆಯೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಘಾತದ ತಿರುಚು ತರುತ್ತದೆ ಆತನ ವರ್ತನೆ, ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುವ ನಡವಳಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಗಳು, ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಬಿ. ಬಾಗಿಯವರು ಬದುಕು ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ, ಸುಯೋಜನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಥ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಬಿಡಿ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅವರ ಒಡನಾಟ ಹೊಂದಿದ್ದವರು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿಯವರ ಬದುಕು, ಮನಸ್ಸು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಇವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

೧

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆಮಣ ಅವರು ಎಂ. ಎಸ್ ಸಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಘಟನೆ. ಆದಾಗಲೇ ಪ್ರೊ. ಬಾಗಿ ಅವರು ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ವಿವಿ ಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಫಿಲಾಸಫಿ ಅವರನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಕುಲಪತಿಡಾ. ಡಿ. ಸಿ. ಪಾವಟಿರು ಅವರನ್ನೇ ಸಿದ್ಧರು. ಆಮಣ ಅವರು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ದೂರದಿಂದ ಮನೆಯಿಂದ

ಇವರ ವನಿಯ ಸ್ವಲ್ಪದ ಸುದ್ದಿ. ಕ್ಲಾಸು ಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಗುರು -ಶಿಷ್ಯರು ಕೂಡಿ
ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯವು ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಒಂದು ಪರಿಷಾರ್ತ ವಾಗಿತ್ತು. ಶಿಷ್ಯನ
ಬರುತ್ತದ ತರುವಾರಿ ಈ ದ್ರೋಣ ಗುರು ಆ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಹೋಜಿನ
ಕಾರ್ಯನಿ ಸ ವಿವರ ವ ರ್ತು ಯರ ಕೆಲಗೆ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು.